

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta sosiaalihuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaalihuoltolakia koskeva esitysluonnos on laaja ja seikkaperäinen, ja siinä on hyödynnetty olemassa olevaa tutkimustietoa. Esitystä olisi hyvä tiivistää ja hyödyntää esimerkiksi taulukoita asiakokonaisuuden havainnollistamiseksi. Olennaisia vaikutuksia on tunnistettu, mutta vaikutuksia sosiaalipalvelujen asiakkaille, viranomaisille ja työntekijöille tulee vielä tarkentaa.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Esitysluonnoksessa on arvioitu yleisellä tasolla ja melko hajanaisesti vaikutuksia asiakkaan näkökulmasta. Arvioinnin näkökulma on pitkälti hallinnollinen. Esityksessä tulee konkretisoida paremmin, mitä esitys käytännössä tarkoittaa sosiaalipalvelujen asiakkaille toimintakyvyn, kuntoutuksen ja palveluihin kiinnittymisen kannalta. Esimerkiksi miten lasten, vanhusten ja vammaisten asiointi muuttuisi.
- ii) Esitysluonnoksessa ei tuoda riittävän selkeästi esille, mitä ovat ne perus- ja ihmisoikeudet, joihin esityksellä on kytköksiä, ja ne ihmisryhmät, joiden oikeuksiin esitys vaikuttaa. Vaikutuksia tulee arvioida tarkemmin esimerkiksi iäkkäiden, lasten ja vammaisten näkökulmasta.
- iii) Viranomaistoimintojen muutosten kokonaisuus ei aukea helposti asiaa tuntemattomalle lukijalle. Esitysluonnoksessa tuodaan useassa kohdin ilmi, että viranomaisten välistä yhteistyötä selvennetään ja päällekkäistä työtä karsitaan. Esityksen vaikutuksia tulisi havainnollistaa esimerkiksi kuvioilla, joista kävisi ilmi viranomaistoimintojen nykyiset päällekkäisyydet ja ehdotetut muutokset.
- iv) Esitysluonnoksessa on arvioitu avoimesti valtion vajaan sadan miljoonan euron säästöjen laskentaperusteita sekä kuvattu säästöjen muodostuminen havainnollisesti koontitaulukossa. Esitysluonnoksen perusteella jää kuitenkin vaikutelma, että ehdotetut muutokset saattavat luoda resurssitarpeita. Esityksessä tulisi käsitellä epävarmuustekijöitä säästötavoitteen saavuttamiselle,

jos sosiaalihuollon asiakkaat myöhemmin kanavoituvat eri palveluihin ja palvelutarpeet myöhemmin kasvavat.

- v) Esityksessä tulisi tarkentaa kuvausta siitä, miten henkilöstön työnkuvat muuttuvat. Esitysluonnoksen pohjalta jää käsitys, että sosiaalihuollon toimintaperiaatteet muuttuvat osin merkittävästi, millä on todennäköisesti vaikutuksia työntekijöiden työnkuviin.
- vi) Esitysluonnoksen mukaan työllisyyspoliittista tukea koskevan ehdotuksen tavoitteena on parantaa pitkään työttömänä olleiden työllistymistä. Esityksessä tulee arvioida tarkemmin, mitä arvioidaan tapahtuvan niiden henkilöiden kohdalla, jotka ovat vaarassa jäädä väliinputoajiksi palvelujärjestelmässä. Mitä esitys palvelutarpeen arvioinnin korvaamisesta tuen tarpeen arvioinnilla, johon ei enää myöskään liitettäisi määräaikoja, merkitsisi käytännössä haavoittuvassa asemassa oleville asiakkaille ja heidän oikea-aikaiselle pääsylleen kaikkien tarvittavien palveluiden pariin?

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta:

”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaalihoitolakia, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua lakia, työttömyysturvalakia, kehitysvammaisten erityishuollosta annettua lakia ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia. Kuntouttavasta työtoiminnasta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi. Lisäksi ehdotetaan näistä johtuvia sekä muita vähäisempiä muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaa, jonka mukaan sosiaalihuollon palvelulainsäädäntöä uudistetaan vastaamaan hyvinvointialueita koskevaa sääntelyä. Lisäksi hallitusohjelman mukaisena tavoitteena on ollut työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen kokonaisuudistus.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja uudistaa sosiaalihoitolakia hyvinvointialueen sosiaalihuollon keskeisenä sisältölakina. Tavoitteena on myös vahvistaa sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen roolia sosiaalihuollon ydintoimintana sekä varmistaa, että sosiaalityöntekijän osaamista kohdennetaan erityisosaamista vaativiin asiakastilanteisiin ja asiakkuuksiin, joissa sosiaalityöntekijän ammattitaidosta on eniten hyötyä.

Sosiaalihuollon toteuttamisen osalta tavoitteena on keventää hallinnollista työtä ja vähentää ammattihenkilöiden kirjaamiseen käyttämää työaikaa. Tavoitteena on ohjata sosiaalihuollon toimintaa oikea-aikaiseen tuen tarpeiden tunnistamiseen ja niihin vastaamiseen.

Sosiaalipalveluiden osalta tavoitteena on purkaa päällekkäisiä rakenteita ja toimintaympäristön muuttumisen vuoksi tarpeetonta yksityiskohtaista sääntelyä. Tavoitteena on myös alueelliset olosuhteet paremmin huomioon ottava lainsäädäntö, joka mahdollistaa asiakkaiden tuen tarpeisiin vastaamisen joustavasti ja kustannusvaikuttavasti.

Esityksellä pyritään lisäksi osaltaan parantamaan julkisen talouden kestävyyttä ja luomaan edellytyksiä velkaantumisen kasvun taittamiseen.

Muutoksia ehdotetaan palvelutarpeen arviointia, omatyöntekijää ja asiakassuunnitelmaa koskevaan sääntelyyn. Sosiaalihuollon kirjaamista koskeva sääntely siirrettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettuun lakiin ja tässä yhteydessä ammattihenkilöiden kirjaamista koskevia velvoitteita kevennettäisiin ja kumottaisiin päällekkäistä kirjaamista koskevaa sääntelyä.

Esityksessä ehdotetaan korotettavaksi pitkäaikaista ympärivuorokautista palveluasumista ja pitkäaikaista laitoshoidoa koskevia sekä jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta perittäviä asiakasmaksuja.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettäisiin uudesta työllisyyspoliittisesta tuesta. Työvoimaviranomaisen myöntäisi yhdistyksille ja säätiöille työvoimapalveluna rahoitusta pitkään työttömänä olleiden työttömien työnhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten parantamiseen. Tuella järjestetty toiminta olisi työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä velvoittavaa¹.

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Esitysluonnoksessa on käsitelty yksityiskohtaisesti nykyistä lainsäädäntöä ja erilaisia tarjolla olevia sosiaalihuollon palveluja. Kuvauksessa on joitakin määrällisiä tietoja esimerkiksi siitä, kuinka monet ihmiset ovat olleet näiden palvelujen piirissä. **Arviointineuvosto katsoo**, että nykytilan kuvauksessa on hyödynnetty asiaa koskevia tilastoja ja kyselytutkimuksia.

Arviointineuvosto katsoo, että asiaa tuntematonta lukijaa auttaisi se, että nykytilan kuvauksessa esitettäisiin keskeiset sosiaalihuoltopalvelut, niistä aiheutuvat kustannukset ja niiden piirissä olevien asiakkaiden määrä esimerkiksi taulukossa lukuina tai suhdelukuina. Esitysluonnoksessa kuvattu informaatio palveluista ja asiakkaiden määristä on hyvin hajanainen¹. Asiakokonaisuus on varsin laaja ja sitä selventäisi myös taulukko, johon olisi kuvattu lyhyesti asian nykytila ja keskeiset ehdotukset.

¹ Esimerkiksi työikäisten sosiaalipalvelujen osalta on hyvä esittää tarkemmin lukuina henkilökunnan, asiakkaiden määrän, sitoutumisen sekä jakautumisen eri toimenpiteisiin, toiminnan vaikuttavuuden.

Vastaavasti vaikutusarvioissa konkreettiset esimerkit siitä, kuinka järjestelmätason muutokset liittyvät toisiinsa palvelupolulla, avittaisivat olennaisten vaikutusten hahmottamista. Esitystä voisi myös paikoin tiivistää, jolloin esitys selkeytyisi. Näin lukija saisi paremmin käsityksen siitä, paranevatko vai heikkenevätkö palvelut, ja mitä avun tarpeessa olevalle asiakkaalle tapahtuu.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on käsitelty monipuolisesti tähän esitykseen liittyvien monien säädöshankkeiden ja jo eduskunnalle annettujen esitysten yhteisvaikutuksia. Lastensuojelua koskevien asioiden käsittely kolmessa eri osassa kuitenkin vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista lapsivaikutuksista².

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksessa on kuvattu vaikutusten arviointimenetelmiä eri toimenpiteille ja tuotu esille arviointiin liittyviä epävarmuuksia. **Arviointineuvosto tuo kuitenkin esille**, että arviointiin liittyy epätasaisuutta. Osassa vaikutusten arviointeja on esimerkiksi hyödynnetty hyvin SISU-mikrosimulointimallia ja tuotu esille arviointiin liittyviä epävarmuuksia. Toisaalta esityksessä oli osioita, joissa arviointi perustuu lähinnä hyvinvointialuekyselyihin, joiden tarkkuus ja edustavuus lienee heikompi.

Arviointineuvosto katsoo, että vaikutusarvioluvussa on jonkin verran nykytilan kuvausta sekä esityksen tavoitteiden selostamista, jotka kuuluisivat hallituksen esityksen muihin lukuihin. Kokonaisuus on raskaslukuinen. Esitysluonnoksessa on kuitenkin kokoava yhteenveto keskeisistä vaikutuksista ja riskeistä, mikä on myönteistä. Ilman yhteenvetoa havainnot vaikutuksista ja riskeistä olisivat jääneet hajanaisiksi.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on asianmukaisesti selostettu eri vaihtoehtoja tavoitteiden toteuttamiseksi sekä kuvattu, miten lopulliseen vaihtoehtoon on päädytty. Esitysluonnoksesta jää vaikutelma, että valmisteluajataulun kireys on vaikuttanut siihen, millaisiin valintoihin on päädytty.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on perusteellinen kuvaus Ruotsin, Norjan ja Tanskan lainsäädännöstä sosiaalihuollon alalla. Kuvauksesta ei kuitenkaan käy ilmi, miten toiminnan vaikuttavuutta on muualla arvioitu, ja onko näillä esimerkeillä ollut vaikutusta Suomen lainsäädännön kehittämiseen.

Esitysluonnoksen perusteella saa kuvan, että sosiaalihuollon asiakaskohtaisen vaikuttavuuden ja kustannusten arviointiin ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyy tietopuutteita, jolloin toiminnan kohdentaminen sekä vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden seuranta ja arviointi on vaikeaa. Lisäksi esitysluonnoksen perusteella saa käsityksen, että hyvinvoinnin edistäminen toteutuu vaihtelevasti edistämiseen liittyvistä velvoitteista huolimatta. **Arviointineuvosto tuo esille**, että jos nykyisin on vaikeaa saada tietoa nykytoimintamallien vaikuttavuudesta kohderyhmien toimintakykyyn ja kuntoutumiseen, on uudistuksen seurantakin haastavaa. Esitysluonnoksessa jää epäselväksi, miten tietopuutteet vaikuttavat ehdotettujen muutosten seurantaan ja tulevaan vaikuttavuuden arviointiin.

² Samaan aikaan valmistellaan hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi lapsen erityisestä suojelusta STM057:00/2025 sekä vastikään hyväksyttiin uusi lastensuojelulaki (523/2026 vp).

2.2 Taloudelliset vaikutukset

2.2.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on arvioitu kotitalouksille koituvien palveluasumisen ja laitosasumisen maksujen korotusten mittaluokkaa sekä tuotu esille se, että pienelle osalle kotitalouksia maksukorotukset ovat tuntuvia. Samoin on arvioitu kotona annettavien palvelujen asiakasmaksujen korotusten mittaluokkaa ja jakautumista. Lisäksi on kuvattu maksukorotusten yhteisvaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksien kanssa.

Esitysluonnoksessa on tunnistettu, että yhteisvaikutukset kohdentuvat etenkin vähävaraisille iäkkäille henkilöille. Toisaalta maksukorotukset kohdentuvat erityisesti suhteellisen hyvätuloisiin. **Arviointineuvosto katsoo kuitenkin**, että esityksessä tulee käsitellä tarkemmin asiakasmaksun korotuksen vaikutuksia asiakkaalle jäljelle jäävien tulojen kannalta. Esityksessä olisi hyvä laskea käyttövaran määrä asiakasmaksujen korotusten jälkeen ja näyttää sen jakauma. Jos tulokset viittaavat kohtuuttomuuksiin, olisi hyvä kuvata, miten muu sosiaaliturva niissä tilanteissa toimii.

2.2.3 Vaikutukset julkiseen talouteen

Esitysluonnoksessa on kuvattu avoimesti valtion vajaan sadan miljoonan euron säästöjen laskentaperusteita sekä kuvattu säästöjen muodostuminen havainnollisesti koontitaulukossa. Lisäksi on kuvattu rahoituksen vähenemisen vaikutukset kullekin hyvinvointialueelle, myös kuntavaikutuksia on arvioitu. **Arviointineuvosto katsoo**, että valtion säästölaskelmiin olisi hyvä tuoda esimerkiksi herkkyyshanalyysiä ja kuvata säästöjen suuruuteen liittyviä epävarmuuksia mahdollisuuksien mukaan numeerisesti. Näitä yksityiskohtaisia laskelmia voisi esittää myös erillisessä liitteessä.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksen perusteella jää vaikutelma, että ehdotetut muutokset sosiaalihuoltolakiin saattavat luoda resurssitarpeita. Esityksessä tulisi käsitellä epävarmuustekijöitä säästötavoitteen saavuttamiselle, jos sosiaalihuollon asiakkaat myöhemmin kanavoituvat eri palveluihin ja palvelutarpeet myöhemmin kasvavat.

Arviointineuvosto tuo esille, että esitysluonnoksessa ei selviä riittävästi, mitä haasteita sääntelyn yksityiskohtainen purkaminen voi merkitä valvonnan toimeenpanolle. Onko sääntely riittävän yksityiskohtaista, että valvontaa voidaan toimeenpanna?

2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

2.3.1 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin ja ihmisryhmiin

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksessa on tunnistettu keskeisiä perusoikeuksia ja arvioitu, parantavatko vai heikentävätkö ehdotukset asiakkaiden asemaa vai säilyykö

heidän asemansa jokseenkin muuttumattomana. Esimerkiksi oikeusturvan arvioidaan osin paranevan ja osin heikkenevän. Yhteisvaikutuksia perusoikeuksien näkökulmasta käsitellään kuitenkin ohuesti.

Arviointineuvosto katsoo kuitenkin, että esitysluonnoksessa ei tuoda riittävän selkeästi esille, mitä ovat ne perus- ja ihmisoikeudet, joihin esityksellä on kytköksiä, ja ne ihmisryhmät, joiden oikeuksiin esitys vaikuttaa. Vaikutuksia tulee arvioida tarkemmin esimerkiksi iäkkäiden, lasten ja vammaisten näkökulmasta³.

Esitysluonnoksen mukaan ehdotuksilla pyritään siihen, että palvelujärjestelmää suunnattaisiin palvelukeskeisyydestä kohti oikea-aikaista asiakkaan tuen tarpeisiin vastaamista. Lisäksi esitysluonnoksessa tuodaan useassa kohdassa esille, että hallinnollista työtä vähennettäisiin ja siirrettäisiin voimavaroja asiakkaan tukemiseen oikea-aikaisesti. Luonnoksessa tuodaan useasti esille, että tällä pyritään saaman myönteisiä vaikutuksia esimerkiksi lapsille ja perheille.

Esitysluonnoksessa on arvioitu yleisellä tasolla ja melko hajanaisesti vaikutuksia asiakkaan näkökulmasta. Arvioinnin näkökulma on pitkälti hallinnollinen. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä tulee konkretisoida paremmin, mitä esitys käytännössä tarkoittaa sosiaalipalvelujen asiakkaalle toimintakyvyn, kuntoutuksen ja palveluihin kiinnittymisen kannalta. Esimerkiksi miten lasten, vanhusten ja vammaisten asiointi muuttuisi? Miten esitys vaikuttaisi erityistä tukea tarvitseviin aikuisiin tai työikäisten työttömien palveluihin?

Arviointineuvosto tuo esille, että esityksessä tulee arvioida tarkemmin hallintopäätösten tekemistä koskevan sääntelyn muutoksen vaikutuksia yksilön oikeusturvaan perustuslain 21 §:n kannalta. Vaikka ammattihenkilö kertoo asiakkaille näiden oikeuksista, esityksessä tulee arvioida tarkemmin, missä tilanteissa asiakkaiden oikeusturva voi vaarantua.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on myös tunnistettu erilaisia riskejä, jotka voivat vaikuttaa perusoikeuksien toteutumiseen heikentävästi. Esityksessä tulee arvioida tarkemmin sitä, voiko mahdollisuus toteuttaa palveluja joustavammin ja niin, että on vaihtelua hyvinvointialueiden välillä, pitää sisällään riskin yhdenvertaisuuden heikkenemisestä ja alueellisesta eriarvoistumisesta.

2.3.2 Vaikutukset viranomaisiin

Esitysluonnoksessa tuodaan useassa kohdin ilmi, että viranomaisten välistä yhteistyötä selvennetään ja päällekkäistä työtä karsitaan. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitystä tulisi havainnollistaa esimerkiksi kuvioilla, joista kävisi ilmi nykyiset viranomaistoiminnan päällekkäisyydet ja ehdotetut muutokset.

³ Lapsivaikutuksia tulee arvioida esimerkiksi konkreettisemmin lapsen edun näkökulmasta. Miten tuleva mitoituksen puuttuminen sosiaalihuoltolain mukaisista asiakkuuksista vaikuttaa lapsen etuun ja yhdenvertaiseen palveluiden toteutumiseen? Esitysluonnoksen mukaan poistettaisiin sääntely, joka antaa yli 75-vuotiaille oikeuden saada palvelutarpeen selvitys vireille 7 päivässä. Arviointineuvosto katsoo, että tämän muutoksen vaikutuksia ei ole otettu huomioon vaikutuksissa iäkkäisiin henkilöihin. Lisäksi esitysluonnoksessa ei esimerkiksi selviä, mitä kaikkea välttämätöntä iäkkäälle ympärivuorokautisessa hoidossa olevalle jää katettavaksi ja miten käyttövaran pienennys konkreettisesti vaikuttaa mahdollisuuksiin hoitaa arjen kulut.

Esitysluonnoksen perusteella viranomaistoimintojen muutosten kokonaisuus ei aukea helposti asiaa tuntemattomalle lukijalle.

Esitysluonnoksessa on tuotu esille tietojärjestelmien uudistamisen aiheuttamien kustannusten suuruusluokka sekä järjestelmien luomiseen liittyviä käytännön tarpeita ja ohjeistusta. Esitysluonnoksen perusteella muutokset tietojärjestelmiin ovat melko pieniä. **Arviointineuvosto tuo kuitenkin esille**, että esitysluonnoksen perusteella sosiaalihuoltoon ehdotetut muutokset vaikuttavat suurilta ja tulevat nopeasti voimaan. Vaikutuksia olisi hyvä tarkastella vielä tästä näkökulmasta.

2.3.3 Vaikutukset työllisyyteen ja työelämään

Esitysluonnoksessa on kuvattu vaikutuksia työelämään ja työllisyyteen lähinnä siitä näkökulmasta, että henkilöstöä vähennetään. Henkilöstön vähentämiseen ja asiakasmäärien muutoksiin liittyviä laskentakaavoja herkkyysslaskelmineen on tarpeen avata esimerkiksi hallituksen esityksen yhteydessä omana liitteenään⁴. **Arviointineuvosto katsoo lisäksi**, että esityksessä tulee arvioida tarkemmin sitä, miten henkilöstön työnkuvat muuttuvat. Esitysluonnoksen pohjalta jää käsitys, että sosiaalihuollon toimintaperiaatteet muuttuvat osin merkittävästi, millä on todennäköisesti vaikutuksia työntekijöiden työnkuvaan. Esimerkiksi, kun henkilöstön kirjaamistyö vähenee, mihin muualle henkilöstön työ paremmin kohdentuu?

Esitysluonnoksen mukaan työllisyyspoliittista tukea koskevan ehdotuksen tavoitteena on parantaa pitkään työttömänä olleiden työllistymistä. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että suurin osa tuettavaan toimintaan osallistuneista työttömistä siirtyisi työllistymispolullaan eteenpäin ja työllistyisi avoimille työmarkkinoille. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa jää osin epäselväksi, mitä arvioidaan tapahtuvan niiden henkilöiden kohdalla, jotka ovat vaarassa jäädä väliinputoajiksi palvelujärjestelmässä. Mitä esitys palvelutarpeen arvioinnin korvaamisesta tuen tarpeen arvioinnilla, johon ei enää myöskään liitettäisi

⁴ Arviointineuvosto katsoo, että laskentamalleja tulisi avata esimerkiksi seuraavista kokonaisuuksista:

Esitysluonnoksessa linjataan lastensuojelusta: "Tehostetun perhetyön piirissä olevista arvioidaan siirtyvän enintään noin kolmasosa". Esimerkiksi tästä arviosta on hyvä olla liitteenä laskentamalli. Asiakkuuksien kesto ja siten myös työvoiman tarve vaihtelee, joten vuositasen asiakasmäärästä ei voi tehdä arviota kullakin hetkellä tukea tarvitsevista perheistä. Esitysluonnoksessa arvioidaan sosiaalihuoltoon siirtyvien lasten määrän olevan 5 300. Siirtyvien lasten määrää on tarkennettu saadun lausuntopalautteen perusteella. Esitysluonnoksesta ei selviä, mihin perustuu tarkemmin arvio 5 300 lapsesta.

Lisäksi esitysluonnoksessa on arvioitu, että psykologien työpanoksen tarve kasvatus- ja perheneuvonnassa vähenisi noin 40 prosentilla aiemmasta eli 142 henkilötyövuodella. Arviointineuvosto katsoo, että on hyvä avata tarkemmin laskentamalli kyseisestä arviosta.

Toimintakyvyn ja osallisuuden tuki -osion kustannuslaskennan laskentamalli on myös hyvä avata tarkemmin. Esitysluonnoksessa on arvioitu, että velvoittavuuden ja mainittujen taloudellisten kannusteiden poistuminen vähentäisi asiakasmäärää kymmenellä prosentilla. Arviointineuvosto katsoo, että arvioon liittyvä herkkyysslaskelma tulee tuoda esille.

määräaikoja, merkitsisi käytännössä haavoittuvassa asemassa oleville asiakkaille ja heidän oikea-aikaiselle pääsylleen kaikkien tarvittavien palveluiden pariin?

Esitysluonnoksen mukaan työvoimapalveluiden osalta työvoimaviranomaisen tehtäviä laajennettaisiin siten, että se voisi myöntää yhdistyksille ja säätiöille tukea pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden työnhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten parantamiseen. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä tulee arvioida sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toiminnallisia valmiuksia tuottaa esityksessä mainittuja ja niiden tuottamisvastuulle ohjattavia palveluja tehtyjen ja tulossa olevien STEA-rahoitukseen kohdistuvien säästöjen jälkeen. Mitä vaikutuksia voi olla sosiaalihuollon työmäärään ja esityksessä arvioituihin säästöihin sillä, että järjestöillä ei ole mahdollisuutta tarjota matalan kynnyksen tukea ja toimintaa sekä ennaltaehkäiseviä palveluja?

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu sosiaalihuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviä lakeja koskevasta hallituksen esityksestä (hankenumero: STM107:00/2023), jonka sosiaali- ja terveysministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 1.7.2026. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Lainsäädännön arviointineuvosto on itsenäinen ja riippumaton toimielin, joka antaa lausuntoja hallituksen esitysluonnoksista ja niiden vaikutusarvioinneista. Se ei ota kantaa ehdotusten kannatettavuuteen tai poliittisiin ratkaisuihin. Lainsäädännön arviointineuvosto toimii valtioneuvoston kanslian yhteydessä.

Helsingissä 17. heinäkuuta 2026

Eeva-Liisa Inkeroinen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Meri Virolainen

Arviointineuvos, lainsäädännön arviointineuvoston pääsihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.
4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.
1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.